

Schadevergoeding bij spuitschade middel erg lastig

Afhandelen in goede verstandhouding lijkt het devies

Een voorbeeld van lichte spuitschade in klimplanten.

Kwekers hebben af en toe te maken met een lichte of ernstige beschadiging aan een van hun teelten. Soms is het eigen schuld; soms is het veroorzaakt door een ander, bijvoorbeeld een buurman, of door fout advies. Bij schade door een ander adviseren deskundigen om de schade snel op alle mogelijke manieren vast te leggen en hulp in te roepen van schade-experts en dergelijke.

Auteur: Dick van Doorn

Evenals in andere sectoren komt het in de boomkwekerij soms voor dat er schade optreedt in de gewassen. Volgens Jan Veltmans, portefeuillehouder Fytosanitair en Gewasbescherming van de LTO-vakgroep Bomen en Vaste Planten en lid van de LTO-werkgroep Plantgezondheid (van de Commissie Gewasbescherming), kan schade diverse oorzaken hebben. Veltmans is ook schade-taxateur en beoordeelt al jaren schadegevallen in de groene sector, inclusief de boomkwekerij. 'Op nummer één zien wij in de groene sector wildschadezaken, op nummer twee weerschade, meestal hagelschade, en op nummer drie spuit-schade.'

Als je er stellig van overtuigd bent dat je gelijk hebt, is het volgens Veltmans belangrijk de partij waarvan je zeker weet dat die de schade heeft veroorzaakt daarvan op de hoogte te stellen. 'Je moet dan ook zo gauw mogelijk contact opnemen met degene die de schade heeft veroorzaakt. In het geval van spuitschade kan het bijvoorbeeld gaan om een loonspuiter of een bedrijf in de omgeving.' Het is dan van belang om die persoon of dat bedrijf eerst duidelijk te maken dat je schade hebt opgelopen. Veltmans: 'Zeker als het gaat om een burgerbuurman, een aangrenzend agrarisch bedrijf of een naburige boomkwekerij is het belangrijk om de verhouding

zo goed mogelijk te houden, de omstandigheden in aanmerking genomen. Probeer de schadeafwikkeling in een zo goed mogelijke verstandhouding te regelen.'

Plicht om schade te beperken

Wat spuitschades betreft, staat drift volgens Veltmans op nummer één. Er wordt dan bijvoorbeeld gespoten bij te veel wind of de spuitboom stond te hoog. Op twee staat volgens hem een niet goed gereinigde spuitmachine en op de derde plaats het per ongeluk gebruiken van een verkeerd middel, een verkeerde dosering, een verkeerde mix van middelen of het mixen van middelen die niet gemixt kunnen of mogen worden. Ondanks het feit dat er (mogelijk) schade is ontstaan door een andere partij, heb je als benadeelde de wettelijke plicht om de schade te beperken. 'Hoe je dat doet, daarover is de wet echter niet echt duidelijk', aldus Veltmans. 'Maar je moet er wel alles aan doen om later voor de rechter aannemelijk te kunnen maken dat je dat hebt geprobeerd. Wij zeggen altijd tegen de benadeelde partij: wat zou je doen als je niet verzekerd was? Dan probeer je uiteraard alle mogelijke extra schade te voorkomen. In die geest moet je dus handelen.' Dat kan dus betekenen het inzetten van teeltadviseurs, maar eventueel

ook het in een vroeg stadium vragen van begeleiding door experts met kennis van zaken. Verder adviseert Veltmans niet in discussie te gaan met experts van de verzekeringsmaatschappij van de andere partij zonder dat de eigen expert aanwezig is.

Volgens verschillende specialisten wordt de problematiek van drift doorgaans zwaar onderbelicht. Drift kan soms honderden meters verderop schade veroorzaken en hoeft niet per se verward te worden met wind. Als er schade is, kun je in elk geval niet simpelweg zeggen dat de spuitschade met te veel wind heeft gespoten. Een opening in een haag, thermiek op warme dagen: ook dit soort zaken kan veel grotere gevolgen hebben dan de op zich luttele oorzaak doet vermoeden.

Foto's nemen

Volgens Wilco Dorresteyn, adviseur Boomkwekerijgewassen bij DLV Plant, krijgt het adviesbureau de laatste tijd steeds meer vragen over spuitschades. 'Of dit een trend is weet ik niet, maar kwekers trekken de laatste jaren wel eerder aan de bel als er sprake is van spuitschade. Je merkt dat ze in dit opzicht assertiever worden.' Dat het aantal schademeldingen en vragen over spuitschade toeneemt, komt volgens Dorresteyn ook doordat veel kwekers zich de laatste jaren

gespecialiseerd hebben in bepaalde soorten. Daardoor heb je bij spuitschade een grotere schade dan voorheen.

Volgens Veltmans is het bij schade van belang om zo snel mogelijk foto's te maken of de schade op een andere manier vast te leggen. 'Ook al is er nauwelijks schade, attendeer je buurman hier toch op, zodat een volgende keer erger voorkomen kan worden.' Formeel heb je toestemming nodig om bij degene die de schade waarschijnlijk heeft veroorzaakt een monster te mogen nemen. Veltmans: 'Wel mag je vanaf je eigen perceel of vanaf de openbare weg foto's maken van andermans gewas, heester of boom. Maak foto's, eventueel dagelijks, van de wijze waarop het onkruid bij de buurman doodgaat. Als je namelijk claimt dat het spuitmiddel van de buurman is overgewaaid en zijn onkruid gaat niet dood, dan moet je er uiteraard aan gaan twijfelen of de buurman jouw schade wel heeft veroorzaakt.' Verder is het van belang om zo snel mogelijk de verzekeringsmaatschappij in te schakelen en een aansprakelijkheidsstelling te formuleren en te verzenden nadat je de schade hebt waargenomen. Dat kan via de rechtsbijstandverzekering, maar soms duurt dat wel iets langer.

De meeste verzekeringsmaatschappijen sturen dan zo spoedig mogelijk een schade-expert die de schade taxeert. Bij grotere schades regelt de andere partij vrijwel altijd ook een taxateur, die de schade eveneens taxeert. Dan kan het zijn dat de eigen taxateur op bijvoorbeeld 15.000 euro uitkomt en de taxateur van de andere partij op 10.000 euro. Om dat verschil op te lossen kun je, alvorens een gang naar de rechter te maken, eerst nog arbitrage proberen. Hierbij wordt een onafhankelijke derde expert ingeschakeld die een onafhankelijke uitspraak kan doen. 'Je kunt arbitrage een beetje vergelijken met de mediator waarvan in de gangbare rechtspraak regelmatig gebruikt wordt gemaakt. Arbitrage kan overigens alleen plaatsvinden met instemming van beide partijen.' Als er tussen de partijen verschil van oordeel blijft bestaan over de schuldvraag en de hoogte van het schadebedrag, dan komt een zaak uiteindelijk altijd voor de rechter. 'Die beslist dan over de schuldvraag en de hoogte van de schadevergoeding.'

Snelheid is ook geboden omdat sommige gewasbeschermingsmiddelen, met name herbiciden, heel snel afbreken onder invloed van licht en daardoor soms al na vijf tot zeven dagen niet meer meetbaar zijn. Het kwaad in jouw gewas is dan inmiddels al geschied. Snelheid is dus echt geboden.

Laat expert bemonsteren

Als het om spuitschade gaat, kun je volgens Veltmans kiezen voor het zelf nemen van monsters of dit werk uitbesteden aan een professional. 'Het nemen van een monster kun je zelf doen, maar vaak is het verstandig om dit door een expert of een monsternemer van een laboratorium te laten doen, ook omdat zij de monsters nemen volgens de hiervoor geldende wettelijke protocollen. Het is vaak niet verstandig om dit als belanghebbende zelf te doen.' In de praktijk komt het voor dat kwekers die zelf monsters nemen maar één monster nemen, soms zonder handschoenen, of bijvoorbeeld vergeten een monster te nemen van het gespoten perceel of de slootkant. Veltmans: 'Of je het wel of niet moet uitbesteden, kun je het beste navragen bij je verzekeringsmaatschappij. Wel is het zo dat ook de expert toestemming moet krijgen om bij de andere partij op het veld of in het gewas monsters te nemen.' Veel boomkwekers weten weliswaar hoe gewasbeschermingsmiddelen en fungiciden zich gedragen, maar een expert kan nog beter bekijken wat er speelt, hoe middelen zich gedragen of gedragen hebben et cetera.

Dorresteijn komt in de praktijk soms situaties tegen waarbij kwekers pas na een half jaar een expert in de arm nemen om de schade helder te krijgen. 'Men denkt in eerste instantie dat de schade meevalt of dat men het zelf kan oplossen. Als dat niet lukt, worden we alsnog gebeld, maar dan is het veel moeilijker om tot een oplossing te komen.' Vandaar dat hij evenals Veltmans adviseert om de schade zo gauw mogelijk via foto's vast te leggen en relevante feiten te noteren, zoals weers- en teeltomstandigheden, de datum waarop de schade geconstateerd werd, het middel waarmee gespoten is. Dorresteijn: 'Probeer eerst objectief de oorzaak van de schade vast te stellen. Een teeltexpert kan hierbij helpen.' Daarnaast is het mogelijk een erkend laboratorium een gewasmonster te laten analyseren op gewasbeschermingsmiddelen. Hij adviseert om daarna zo snel mogelijk met de betrokken partijen in overleg te gaan. 'Als je het idee hebt dat een ander aansprakelijk is, moet je hem dit zo snel mogelijk laten weten. Doe dit ook schriftelijk en zorg ervoor dat de andere partij de schade zo gauw mogelijk bij zijn verzekeringsmaatschappij neerlegt.' De adviseur Boomkwekerijgewassen bij DLV Plant waarschuwt kwekers ook dat de betrokkenen meestal wel van goede wil zijn om de schade netjes via hun verzekering af te handelen, maar dat verzekeringsmaatschappijen altijd scherp kijken of hun klant juridisch wel echt aan-

sprakelijk is. 'Blijf daarom voortdurend in overleg en leg dit ook zwart-op-wit vast.'

Schade door middel

Bij spuitschade is er soms ook sprake van schade aan een vaste plant, heester of boom door een gewasbeschermingsmiddel of fungicide. 'Al hebben leveranciers van gewasbeschermingsmiddelen en fungiciden allerlei kleine lettertjes om dit te ondervangen, in de praktijk gebeurt het soms toch dat een gewas door een middel licht tot zwaar beschadigd raakt of zelfs doodgaat', aldus Peter Bontekoe, voorzitter van de vakgroep Bomen en Vaste Planten van LTO Nederland. 'Je

Een voorbeeld van spuitschade in Prunus.

Een voorbeeld van beschadigde Taxus.

kunt ook moeilijk van de leveranciers van deze middelen verlangen dat ze ieder middel op zeg 3.000 soorten uitgebreid testen.' Het bewijzen van deze schade door bespuitingen is volgens Bontekoe erg lastig, maar de schade aan de vaste plant, heester of boom kan heel groot zijn. Je kunt deze grote bedrijven heel moeilijk aansprakelijk stellen, zegt Bontekoe. 'Ga dan maar uit van lange procedures, soms van wel tien jaar. En de kans dat je in het gelijk gesteld wordt en een volledige schadevergoeding krijgt, is zeer klein. Om nog maar te zwijgen over de invloed die dit heeft op je privésituatie. Mentaal is zo'n lange procedure ook heel moeilijk; het is de vraag of je zoiets wilt.'

Volgens de vakgroepvoorzitter is het verstandig om bij nieuwe middelen altijd eerst een proefbespuiting te doen, iets wat de leverancier overigens meestal ook adviseert. 'Probeer eerst zelf de risico's in kaart te brengen bij een nieuw middel of als je een bekend middel wilt gaan toepasten op andere soorten of teelten. Mijn advies is: doe altijd eerst een proefbespuiting en wacht dan zeker tien dagen. Ik heb een keer acht dagen gewacht; daarna waren de planten alsnog beschadigd.'

Oppassen met monocultuur

Wat betreft schade door middelen denkt Bontekoe dat een deel van de verantwoordelijkheid ook bij de kweker zelf ligt. 'Vanuit het oogpunt van de farmaceutische industrie bezien kun je ook niet van hen verlangen dat ze alles 100 procent waterdicht krijgen. Het zijn chemische middelen en planten kunnen heel wisselend reageren.'

Wat de vakgroepvoorzitter opvalt, is dat de schadebedragen in de boomkwekerij over het algemeen nog wel meevallen omdat deze sector met relatief veel soorten en rassen werkt. 'In de akkerbouw gaat het vaak wel om grote bedra-

gen, omdat de meeste akkerbouwers veel minder teelten hebben. Een ander advies is dus: hoe eenzijdiger je cultuur, hoe meer je moet oppassen. Zelf heb ik voornamelijk wilgen op stam, een monocultuur waarbij je nog veel meer moet oppassen dan wanneer je veel soorten of rassen hebt, want als het misgaat, heb je meteen heel veel schade.'

Als de schade er eenmaal is, kunt je de andere partij aansprakelijk stellen, maar daar is in het geval van grote multinationals geen beginnen aan, aldus Bontekoe. 'Vaak wil een middenleverancier wel een coulancregeling treffen. De meeste grote bedrijven staan daar wel voor open. Al is het vaak een fractie van de totale schade en zullen ze de aansprakelijkheid voor de schade nooit accepteren, de meeste kwekers nemen toch genoegen met zo'n oplossing.' Meestal is dit ook het verstandigst, volgens de vakgroepvoorzitter. Schade door eigen fouten moet volgens verschillende externe experts niet worden onderschat. Ook publicitair niet, overigens, want dit past goed in het straatje van de snel oordelende publieke opinie. Uiteindelijk gaat het altijd om middelen die normaal zijn toegelaten, en natuurlijk zal er dan wel eens een klein verschil in resistentie zijn.

Licentiemateriaal

Evenals Veltmans adviseert Bontekoe om ook bij dit soort spuitschades te allen tijde eerst adviseurs en experts in te schakelen. 'Maak gebruik van deze mensen; ze zijn ervoor opgeleid. En voordat je een nieuw middel wilt gaan gebruiken, of als je een middel op andere soorten of rassen wilt gebruiken, vraag dan eerst aan een expert hoe dit middel op die teelt reageert. Zij hebben die kennis in huis.' Verder is het volgens Bontekoe noodzaak om ook de kennis van de leverancier of producent van het middel zelf te gebruiken. Op de verpakking staat hoe je het middel moet

toepassen en hoe het reageert. Vrijwel altijd wordt geadviseerd eerst een proefbespuiting te doen. 'Bij nieuwe middelen geeft de producent of leverancier vaak ook nog apart aan: let op, dit is een nieuw middel, dus doe eerst een proefbespuiting', aldus Bontekoe.

Als er spuutschade is opgetreden in licentiemateriaal, ontstaat er naast de schade aan het product vaak ook nog een extra probleem wat de afzet betreft. De schade aan de vaste planten, heesters of bomen kan grote gevolgen hebben voor de afzetkanalen waar het product uiteindelijk verkocht mag worden. Niet elke licentiehouders is ervan gediend dat zijn materiaal bij een prijsvechter terecht komt. En al heeft de licentiehouders geen problemen met een ander afzetkanaal, wat zijn op de lange termijn de gevolgen voor de eigen kwekerij als een beschadigd product bij een prijsvechter wordt neerzet? Als een reguliere afnemer dat ziet, heb je kans dat hij het seizoen erna niet meer de volle prijs voor het licentieproduct wil betalen. 'Als er schade is opgetreden in een gepatenteerde vaste plant, heester of boom, heb je als kweker inderdaad een nog groter probleem', aldus Bontekoe. 'Een licentiehouders wil uiteraard dat alleen goede en mooie exemplaren van zijn product op de markt komen.' Volgens Bontekoe zullen kwekers hier in de toekomst alleen maar vaker mee te maken krijgen, aangezien het aantal gepatenteerde producten langzaam maar zeker toeneemt. 'Ik zie het zo: je moet als kweker die licht beschadigde planten niet in de markt willen zetten. Dat is niet alleen slecht voor de reputatie van de licentiehouders, maar ook voor je eigen reputatie als kweker.'

'Herbiciden meest risicovol'

Kwekerij de Woerthe uit Havelte heeft wel eens (lichte) schade ten gevolge van middelen aan vaste planten, heesters of rozen. Volgens mede-eigenaar Keimpe van der Wal, die verantwoor-

Charl Goossens van Gova

Peter Bontekoe - voorzitter van de vakgroep Bomen en Vaste Planten van LTO Nederland

Jan Veltmans - portefeuillehouder Fytosanitair en Gewasbescherming van de LTO-vakgroep Bomen en Vaste Planten en lid LTO-werkgroep Plantgezondheid

Sinds introductie MPS, Global Gap en Iso-methodiek geen schade meer Reactie Gova, die sinds 2000 geen schade meer heeft gehad

Een bedrijf dat sinds 2000 geen spuitschade meer heeft gehad, is Gova uit Nispen. Vóór 2000 had het bedrijf wel eens spuitschade in zijn laurierbomen. Meestal was dat eigen schuld. 'We gingen dan na waar de oorzaak lag. Als die te achterhalen was, bleek het meestal een fout van onszelf te zijn', zegt mede-eigenaar Charl Goossens. 'Vaak ging het echter ook om een fout die we zelf hadden kunnen voorkomen.' Het ging dan bijvoorbeeld om een bespuiting bij te zonnig weer, waardoor bladverbranding optrad, of om spuiten met een herbicide, vervolgens geen effect zien en erachter komen dat de pH van het water veel te hoog was. 'Het mixen van middelen, al zou het kunnen, hebben we sowieso nooit gedaan. We vinden het risico op schade veel te groot, en daarnaast kan het mixen van middelen ertoe leiden dat ze elkaars werking verzwakken', aldus Goossens. Door vanaf 1998 mee te doen aan het MPS-registratiesysteem, loste Gova onbewust meteen ook het probleem van de spuitschade op. 'Het was niet onze insteek om via MPS de spuit-schade op te lossen, maar het is wel opmerkelijk dat we sindsdien geen enkele spuitschade meer gehad hebben.'

Alles registreren en analyseren

Naast deelname aan het MPS-systeem behaalde

delijk is voor de gewasbescherming binnen het bedrijf, wordt dit meestal veroorzaakt door eigen fouten. 'Het gaat dan bijvoorbeeld om een te hoge dosering of om middelen die we nog niet eerder op een bepaalde plant of heester hebben toegepast.' Volgens Van der Wal zijn heel

Gova ook de normen van Global Gap en werd de Iso-methodiek op het bedrijf geïntroduceerd. Goossens denkt dat ook deze ontwikkelingen hebben bijgedragen aan het voorkomen van spuitschade. Het spuitwerk wordt volgens vaste werkwijzes (protocollen) ingepland en uitgevoerd. De kans op fouten wordt daardoor kleiner. 'Als er toch spuitschade zou ontstaan, ook al zou die van buitenaf komen, zoals bij volveldse teelten het geval kan zijn, dan is de oorzaak makkelijk te achterhalen. Vervolgens kan de werkwijze worden aangepast om schade in de toekomst te voorkomen.'

Verder vindt Goossens de bespuitingen, sinds hij met de drie systemen werkt, doeltreffender en efficiënter. 'Nu wij toch alles registreren en analyseren, kunnen we uit deze gegevens nog veel meer halen, bijvoorbeeld het optimale spuitmoment, de beste spuitapparatuur, de meest geschikte middelen en de beste weersomstandigheden (in de kas of in de buitenlucht) om te bespuiten.'

Zes medewerkers van Gova hebben een spuitlicentie en gaan regelmatig op herhalingscursus. 'Daar leren zij bijvoorbeeld dat je moet oppassen met middelen op basis van olie, omdat die verbranding aan een teelt kunnen veroorzaken. Wij willen dat onze medewerkers wat betreft bespuitingen op een bovengemiddeld niveau zitten.' Daardoor kan Gova ook voldoen aan de eisen van het excellente Vita Certa-keurmerk, waardoor ze hun laurierbomen zowel als sierheester mogen verkopen als het blad afzetten in de voedselketen.

jonge teelten en teelten in de kas gevoeliger voor middelen dan vollegronds teelten of teelten op het containerveld. 'Ik heb bijvoorbeeld pas een middel toegepast op een Hedera-soort in de kas; dan heb je toch meer kans op spuitschade dan bij exemplaren die in het open veld staan. Het

gewas in de kas is toch "zachter", zeker jongere teelten. Uit ervaring weet ik dat ik de dosering daarop moet aanpassen.' Volgens Van der Wal is de kans op schade wel iets kleiner geworden door de steeds strengere regelgeving. 'Nu gebruiken we vrijwel geen herbiciden meer, maar in het verleden liep je met deze middelen de grootste kans op schade op. In de containerteelt is dit soort middelen echter nauwelijks meer toegelaten, dus is ook de kans op schade hierdoor bijna nihil.'

Enige jaren geleden heeft Van der Wal echter wel een spuitschade gehad die hij niet zelf veroorzaakt had. Het ging hierbij om een bestrijdingsmiddel tegen spint, een acaricide, in Hedera. 'Ik heb het op vrij jonge planten gespoten en de bladeren van de plant vervormden iets. Daarna groeide het gewas er wel overheen, maar bij de grotere planten zie je nu toch dat de bladeren onderin blijvend misvormd zijn als gevolg van de bespuiting met dit acaricide.' Evenals de deskundigen adviseert de kweker collega's om eerst een proefbespuiting te doen. 'Zeker bij herbiciden, want daarbij is de kans op gewas- of groeiremmingsschade mijns inziens groter dan bij insecticiden of fungiciden. Bij fungiciden heb je juist meer kans op residu op de bladeren van de vaste plant of heester.'

Van der Wal levert voornamelijk aan grootgroenbedrijven; die zijn volgens hem wat minder alert op licht beschadigd materiaal dan tuincentra of retailers. 'Mijn ervaring is dat ze licht beschadigde exemplaren eigenlijk altijd accepteren, maar materiaal met residu wordt steeds minder gewaardeerd. Daar let ik dus veel scherper op, tegenwoordig.' Van der Wal werkt vrijwel nooit met licentiemateriaal, maar snapt wel dat licentiehouders het niet prettig vinden als licht beschadigde exemplaren op de markt komen. 'Dat wil niemand; ook als kweker wil je een gaaf product kunnen leveren. Wat dat betreft denk ik dat het werken met minder middelen in de toekomst de beste oplossing zal blijken te zijn. Bij heesters en rozen kies ik bewust voor soorten die minder gevoelig zijn voor ziektes en plagen, of voor een andere teeltmethode.'

Wilco Dorresteyn (DLV Plant)

Keimpe van der Wal van Kwekerij de Woerthe.

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

www.boom-in-business.nl/artikel.asp?id=23-5020